

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Львівська політехніка»

**КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМ
ТА ОСНОВИ ДЕМОКРАТІЇ:
ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ
ВИМІР**

Монографія

*За загальною редакцією
д.ю.н., професора Ковальчука В.Б.*

Львів
2019

УДК 342.41
ББК 67
К 56

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Львівська політехніка»
(протокол № 59 від 26 листопада 2019 р.)*

Автори:

Ковальчук В.Б., д.ю.н., завідувач кафедри конституційного та міжнародного права ІППО НУ «Львівська політехніка», професор (загальне редагування, вступне слово, загальні методичні рекомендації і підрозділи 1.1, 1.2, 1.3, 3.2, 3.3, 4.3).

Білостоцький С.М., к.ю.н., доцент кафедри давньої історії України та архівознавства Львівського національного університету ім. І.Франка (підрозділ 1.3).

Бліхар М.М., д.ю.н., доцент кафедри конституційного та міжнародного права ІППО НУ «Львівська політехніка» (підрозділи 4.1, 4.4).

Забокрицький І.І., к.ю.н., доцент кафедри конституційного та міжнародного права ІППО НУ «Львівська політехніка» (підрозділи 2.2, 2.3, 3.1, 3.4).

Софінська І.Д., д.ю.н., доцент кафедри конституційного та міжнародного права ІППО НУ «Львівська політехніка» (підрозділи 2.1, 4.2).

Рецензенти:

Дробуш І.В., д.ю.н., доцент, завідувач кафедри державно-правових дисциплін Навчально-наукового інституту права ім. І. Малиновського Національного університету «Острозька академія».

Жаровська І.М., д.ю.н., професор кафедри теорії, історії та філософії права ІППО НУ «Львівська політехніка».

Кельман М.С., д.ю.н., професор кафедри теорії, історії та філософії права ІППО НУ «Львівська політехніка».

Скрипнюк О.В., д.ю.н., професор, академік НАПрН України, заслужений юрист України, заступник директора з наукової роботи Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України.

Конституціоналізм та основи демократії: теоретико-правовий вимір: монографія в 2 част. Ч.1. / за заг. редакцією д.ю.н., проф. Ковальчука В.Б. Львів, 2019. 272 с.

К 56

ISBN 978-617-7328-79-6

У монографії досліджено конституціоналізм як ідею та сучасну доктрину, проаналізовано сучасні вимоги конституційної модернізації України в умовах європейської інтеграції. Розглянуто права і свободи як основний критерій конституційності та легітимності публічної влади. Особливу увагу приділено проблемі забезпечення прав і свобод людини і громадянина в сучасних умовах конституційного реформування з погляду створення оптимальних умов для реалізації цих прав і свобод.

Монографія розрахована на політиків, науковців, аспірантів, студентів вищих навчальних закладів, усіх, хто цікавиться сучасними процесами демократії та державотворення.

ISBN 978-617-7328-79-6

УДК 342.41
ББК 67

© Автори, 2019

Зміст

ВСТУПНЕ СЛОВО	5
РОЗДІЛ 1	
КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМ ЯК ІДЕЯ ТА СУЧАСНА ДОКТРИНА	7
1.1. Генеза ідеї конституціоналізму в європейській та американській правовій традиції	7
1.2. Основні концепції конституціоналізму в європейській правовій теорії в XIX – першій чверті XX століття	26
1.3. Ідея конституціоналізму в українській правовій думці та державотворчій практиці	58
РОЗДІЛ 2	
КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМ: ПОНЯТТЯ, ПРИНЦИПИ ТА МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ	72
2.1. Конституціоналізм: правова природа, поняття та принципи	72
2.2. Міжнародно-правові стандарти конституціоналізму	93
2.3. Імплементация міжнародних стандартів конституціоналізму в національне законодавство України	117
РОЗДІЛ 3	
КОНСТИТУЦІЯ ЯК ОСНОВНЕ ДЖЕРЕЛО КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМУ	129
3.1. Основні характеристики сучасних Конституцій	129
3.2. Легітимність конституцій	142
3.3. Конституція як установчий акт народу	150
3.4. Сучасні вимоги конституційної модернізації в Україні	162

РОЗДІЛ 4

КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМ ТА ПРАВА ЛЮДИНИ	179
4.1. Права, свободи та гарантії як елементи конституційно-правового статусу людини	179
4.2. Конституціоналізм крізь призму правового регламентування статусу громадянина	201
4.3. Права і свободи як основний критерій конституційності та легітимності публічної влади	215
4.4. Конституціоналізм та можливості обмеження прав людини	228
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	239